

KRISTIAN ERSLEV: *Historisk Teknik*. Den historiske undersøgelse fremstillet i sine grundlinier. 2. udgave, tiende oplag. Med en efterskrift af KAI HØRBY og HANS VAMMEN. Kbh., Den danske historiske Forening, 1987. 106 s. 78 kr.

Kr. Erslevs »Historisk Teknik« er kommet i et nyt oplag, og dermed har denne klassiske lærebog fra 1911 endnu engang fået forlænget sit allerede lange liv. Bogen var fra starten for så vidt uprætentiøs som den vejledte i kildekritik og bevidst afstod fra at befatte sig med historiens teori og med hvordan syntesen skabes, men det lykkedes Erslev at give sin fremstilling en så anerkendt form at det foreliggende 10. oplag af 2. udgave er det første siden hans egen tid der ledsages af en kommentar. Erslevs efterfølgere som metodelærere genoptrykte hans bog uden bemærkninger, men nu har to vidt forskellige historikere sammen forfattet en kort efterskrift som kun vil befæste skriftets position. Kai Hørby og Hans Vammen giver Erslevs format og erfaring og dette at han var en så bevidst, herunder filosofisk bevidst, arbejdende historiker som forklaring på at »Historisk Teknik« »har kunnet forblive mærkeligt uberørt af tidens tand«. Hans erfaring forsynede bogen med en perlerad af gode eksempler og hans selvindsigt gjorde skriftet til en smeltedigel for både positivistiske og hermeneutiske træk. Derved kom det til at repræsentere videnskabsteoretiske brydninger som siden har optaget Povl Bagge og dennes elever i deres forsøg på at forstå hvad historie er.

Esbén Albrechtsen

CH. P. KINDLEBERGER: *A Financial History of Western Europe*. London, George Allen & Unwin, 1984. – xviii + 525 s. Ill. \$ 20.00.

Indenfor sine i virkeligheden ret snævre, kronologiske rammer – hovedsagligt tiden efter 1890 – har Charles Kindlebergers bog væsentlig interesse og samtidig den ekstra charme, at den er holdt i en vittig, men også meget konkret og konsekvent komparativ form; det gør hovedsynspunkterne anskuelige også for ikke-specialisten. Dens hovedanliggende har været at diskutere samspillet mellem finansielle ændringer (individuelle foretagender afløses af mere rationelle firmaer) og de offentlige, finansielle institutioner og deres betydning for den økonomiske vækst.

Det er Kindlebergers mindre overraskende synspunkt, at den tidligt nyere tids indædte jagt på ædelmetaller til finansiering af handelen østpå har fremskyndet prisrevolutionen og udviklingen af nye forretningsformer. Han fastholder dermed væsentlige elementer af en bullionistisk forklaring, men understreger tillige den betydning, den internationale krigsførelse har haft for opbygningen af en mere moderne, finansiell organisation. England krediteres for at have langt grunden til den moderne statsgælds konsolidering (*The financial revolution*, hvis rødder ligger sent i 1600-tallet snarere end i det 18. århundrede), medens Frankrig uklogt fastholdt forældede finansieringsformer og Tyskland først meget sent kom med.

En ting skuffer dog, at bogens meget almene titel egentlig er vildledende. Den behandler helt overvejende det førindustrielle samfunds finansorganisation og internationale, finansielle former som forløbere eller forudsætninger for moderne forhold, mindre i deres egen ret. 'Førindustrielle' historikere må altså fremdeles